

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Mt 25, 14 – 30

Text: Mt 25, 24-25

Přistoupil i ten, který přijal jednu hřivnu, a řekl: 'Pane, poznal jsem tě, že jsi tvrdý člověk a sklízíš, kde jsi nesel, a sbíráš, kde jsi nerozsypal. Báł jsem se, a proto jsem šel a ukryl tvou hřivnu v zemi. Hle, zde máš, co ti patří.'

Většinou nám z tohoto podobenství utkví hlavně to, že nemáme zakopat svou hřivnu, tedy promarnit své schopnosti a nadání, protože Pán se bude jednou ptát, jak jsme s jeho dary naložili. Ale já bych nechtěl z tohoto podobenství udělat jakýsi morální apel na naše zbožné úsilí. Ani se nechci pouštět do možných ekonomických aplikací. Pojdme se na to podobenství podívat ještě trochu z jiné strany.

Dnes bych se chtěl především zastavit u toho třetího služebníka. U toho, který dostal ke správě jednu hřivnu. Hřivna je jakási účetní jednotka hodnoty majetku. Dalo by se říci, že ten poslední přistoupil ke svému úkolu velmi zodpovědně. Jemu hodně záleželo na tom, aby ani o tu jednu jedinou hřivnu nepřišel. Jeho krédem bylo věrné uchování toho, co přijal. Jeho největší starostí bylo zachovat hřivnu nejlépe v té podobě, v jaké ji dostal. Měl by tedy za to právem sklídit pochvalu. Té se však nedočkal. Podobenství totiž odkrývá jeho skutečný motiv, a tím je strach. Služebník to sám říká: Báł jsem se, a proto jsem hřivnu ukryl. Zní to skoro jako Adam v ráji: Báł jsem se a proto jsem se ukryl. Ta podobnost jistě není náhodná.

První dva služebníci jsou zjevně lehkovážnější. Ačkoliv spravují větší majetek, mnohem více riskují. Ihned se s ním dávají do podnikání. Přitom nemohou předem vědět, zda neprodělají. Zda nebankrotují. Zda budou moci svému Pánu vůbec něco vrátit. Nestihne je za to trest? Za riskantním podnikem však můžeme odhalit jednu pozitivní vlastnost, a tou je odvaha. Tedy opak strachu. Služebníci jakoby nemysleli na možná nebezpečí, nebo spíše jakoby byli přesvědčeni, že to, co od Pána dostali, je natolik dobré a životaschopné, že mu to prostě bude vydělávat.

Toto podobenství se v dějinách církve na mnoha rovinách odehrává dodnes. Církev měla vždycky mezi sebou ty, kteří věrně uchovávali a úzkostlivě předávali zděděné tradice jako poklad, který se nesmí ztratit. Ale v pozadí můžeme objevit i pocit ohrožení a strach ze ztráty. Strach o Boží dílo, o Boží království. Strach ze zlého světa, který by nás mohl o vzácný poklad připravit. Proto se takoví křesťané rádi před světem schovávají, izolují se od něj a ukrývají se i s pokladem třeba do bezpečného prostředí kostelů a modliteben. Jsou tak podobni služebníku, který bezpečně uchovává hřivnu v zemi, ale který je zároveň svým Pánem označen jako neužitečný a líný.

Pak je tu ale i církev, která se podobá těm prvním dvěma. Takoví křesťané věří, že Boží dílo má šanci se ve světě prosadit. Díky této víře mají odvahu jít s Božím kapitálem na trh. Nebojí se svěřený poklad investovat do tohoto světa a tak jej rozmnožit. Netrvají na pouhém zachování téhož. Chápou, že věrné opatrování nestačí. První dva služebníci vidí správně hodnotu majetku v tom, že přináší svému majiteli zisk, nikoliv jen, že někde bezúčelně leží ladem.

Kdysi za mnou přišli památkáři s tím, že sbor používá k večeři Páně toleranční kalichy, které mají nesmírnou historickou cenu. Doporučili mi proto, at' kalichy zamknu do trezoru a uchovám tak jejich hodnotu. Nebyli schopni pochopit, že hodnota těch kalichů je právě v tom, že se používají až do dnešních dnů. Stejně tak bible nebo kostely, ano i sama víra mají skutečnou hodnotu pouze tehdy, když jsou reálně používány a nejde jen o zakonzervovanou muzeální záležitost. Víra, není-li používána, je bezcenná. Zatímco živá a především žitá víra je cennou investicí do života. Ovšem jít se svou vírou na trh, tomu jsme se nikdy neučili. Nás učili, že víra je každého osobní věc, do které nikomu nic není a na veřejnost nepatří. Člověk, který veřejně projevuje svoji víru, riskuje nařčení z nekorektnosti, netolerance, riskuje nesouhlas i odsouzení. Jít s vírou na tržiště světa je riskantní podnik. A my se často bojíme, zda s vírou ve světě uspějeme.

Strach z neúspěchu je důvodem, proč služebník svou hřivnu zakopal. Možná i strach ze ztráty. Bojíme se vystavit svou víru polemice, abychom o ni úplně nepřišli. Ale co nám svěřuje Bůh, to má hodnotu, o které nemusíme pochybovat.

Někdy máme sami v sobě skryté všelijaké strachy, nejistotu a pochyby o svých schopnostech. Služebníka v Ježíšově podobenství charakterizuje strach s Boha, který po nás bude chtít příliš. Avšak máme-li ve své mysli obraz Boha, nahánějícího hrůzu svou přísností, pak nemáme k němu důvěru a jako věřící neobstojíme.

Tím, že Ježíš popisuje následky strachu, nás chce pozvat, abychom šli cestou důvěry, měli odvalu do života a dali v sázku sami sebe. Nejde o to, že jsme povinni rozmnožovat své hřivny. Strach o hřivnu nesmíme nahradit jen dalším strachem z toho, abychom ji náhodou nezakopali. Jde o základní odvalu žít. Odvázat se života. Ta prvotní hřivna, kterou nám Bůh svěřil je přece život sám. Bůh nechce, abychom se někde zahrabali, abychom potlačili v sobě život a jen se soustředili na to, jak jej chránit před světem jako před největším ohrožením. Takový život končí v temnostech. Jestliže jsem poznal v dětství Boha jako přísného a trestajícího soudce, který zapisuje vše, co dělám, pak se cítím stále posuzovaný a odsuzovaný. Mnohým lidem byl v jejich dětství zvěstován Bůh, který jim nedopřeje, aby se těšili ze života, který je utlačuje a ponižuje, který je soudí, místo aby je povzbuzoval. Obraz takového krutého Boha pak vede k nešťastnému vlastnímu obrazu. Brání nám v našem vlastním laskavém sebepřijetí. My se pak neumíme přijímat takoví, jací jsme. Takto se ale nikdy nemohu odvážit vyjít se svým životem na trh. Pocit vlastní mizerné hodnoty mi svazuje ruce tak, že jsem přesvědčen o tom, že nemám co nabídnout, že nemohu uspět, že se nemohu odvážit velkých věcí, protože jsem „nikdo“. Ale právě to je zakopání té největší hřivny, kterou mám, a kterou je můj život, svěřený mi od Boha. Takový člověk pak nevěří, že ta hřivna, kterou mu Bůh dal je dobrá, životaschopná, perspektivní a že může být i zisková.

Bratři a sestry, k čemu nás dnešní zamyšlení nad tímto textem přivedlo? Především je to Ježíšova provokace, která snahu o věrné zachování svěřené hřivny demaskuje jako ustrašenost. Usvědčuje nás z pochybností a nedůvěry v konkurenceschopnost Božích hodnot na tržišti světa. Bez odvahy jít se svou kůží na trh a riskovat by ovšem neproběhla reformace v 16. stol. ani jiné obrodné procesy v církvi. Třetí služebník v Ježíšově podobenství projevuje především strach o sebe, jak by dopadl, kdyby svěřenou hřivnu prohospodařil, a tak prozrazuje svou skrytou sebestřednost. Má strach ze svého selhání, z ponížení a odsouzení. Pokřivený obraz Boha jako krutého despota vede k pokřivenému pohledu na sebe sama a k neschopnosti správného sebepřijetí. Bojíme se, že náš život, jak jsme jej od Boha dostali, není dostatečně schopný „vydělávat“ a přinášet Pánu Bohu zisk. Tak se náš život stává doslova peklem, kde to, co bychom jinak mohli dělat svobodně a s radostí, děláme s pláčem a se skrípěním zubů.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, uvolni nás ze sevření a z úzkostí. Dej nám odvalu riskovat a tedy skutečně žít. Žít z víry, která není vždy bezpečná, ale úchvatně dobrodružná. Dej nám odvalu nově promyšlet obsah naší víry a ne ji jen bezduše papouškovat. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, tobě předkládáme potřeby své i svých bližních. Na prvním místě prosíme za vládcy a za všechny, kteří mají v rukou moc, abychom mohli žít tichým a klidným životem v opravdové zbožnosti a vážnosti. Prosíme a děkujeme za všechny lidi, kteří ti věrně slouží. Přimlouváme se za nemocné a nejen za ty, kteří se nakazili koronavirem. Za ty však prosíme zvláště v případech, kdy je u nich průběh nemoci vážný a ohrožuje jejich život. Stejně tak se modlíme i za všechny pozůstalé, které pandemie připravila o jejich nejbližší, kteří tu jinak mohli ještě být mezi námi. Prosíme, aby ta pandemie už skončila. Aby se ke všem dostala účinná vakcína. Pane, modlíme se také za všechny, kteří podnikají, ale v této době nemohou. Prosíme, dej, ať jim to nezničí život. Prosíme tě za náš sbor. Posiluj víru nás všech, buď s námi v našich domovech, dávej naději na lepší zítřek, a zvláště nám daruj osvobozující radost uprostřed této pochmurné doby. Pane, děj se tvá vůle, protože ta je pro nás vždy to nejlepší. Amen.*